

רשומות

הצעות חוק

26 בינואר 1972

982

י' בשבט תשל"ב

צמוד

162

חוק הגנת סמלים, תשל"ב-1972

163

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 3), תשל"ב-1972

55476

חוק הגנת סמלים, תשל"ב - 1972

1. (א) שר הפנים רשאי בצו לקבוע כי תינתן הגנה לסמל או לדגל פלוני של -
(1) גוף או שירות ממלכתי ישראלי;
(2) עירייה, מועצה מקומית או איגוד ערים בישראל (בחוק זה - רשות מקומית);
(3) גוף ציבורי בין-לאומי.
- (ב) שר הפנים לא יתן צו כאמור בסעיף קטן (א) (להלן - צו הגנה) לגבי גוף או שירות כאמור בפסקאות (1) או (3) אלא לאחר התייעצות עם השר שפעולותיהם שייכות לתחום פעולתו.
- (ג) שר הפנים לא יתן צו הגנה לסמל של רשות מקומית אלא לאחר שמועצתה קבעה אותו כסמלה ברוב דעות של חבריה.
2. לפני מתן צו הגנה יודיע שר הפנים ברשומות על כוונתו לעשות כן; ההודעה תכלול את הסמל או הדגל, ויצויין בה כי תוך תשעים יום מיום פרסומה רשאי כל אדם הטוען כי הצו עשוי לפגוע בזכויותיו, להגיש לשר הפנים התנגדות לנתינתו; שר הפנים לא יתן את הצו אלא לאחר תום המועד האמור, ואם הוגשה התנגדות - לאחר שהחליט בה.
3. נדחתה התנגדות למתן צו הגנה, רשאי המתנגד, תוך שלושים יום מיום שנמסרה לו ההודעה על הדחייה, לערער עליה לפני בית המשפט המחוזי בירושלים, אולם אין בהגשת ערעור כדי לעכב מתן צו הגנה.

דברי הסבר

בשימוש בהם - על פי תכנם או בנסיבות השימוש - משום פגיעה ברגשות של הציבור בכלל או של חלק מסויים ממנו. החוק המוצע בא למנוע שימושים בלתי רצויים אלה.

נחרבו המקרים של שימוש מסחרי או לצרכי פרסומת מסחרית בדגלים, בסמלים ובשמות רשמיים, או בדומים להם עד כדי להטעות, בנסיבות שיש בהן שימוש לרעה ופגיעה בנכסי הציבור. לאחרונה היו גם תופעות דומות, של ניצול דגלים וסמלים שאמנם אינם רשמיים, אך יש

סעיפים
מתן ההגנה עלול לפגוע במוניטין שרכש אדם אחר כדין, כגון שנרשם הסמל כסימן מסחר, או שלא נרשם כך אך שימש לצרכי מסחר שנים רבות. כדי למנוע פגיעות כאלה, מוצע שלפני מתן ההגנה יפורד סם הסמל או הדגל ברבים ותינתן אפשרות לנזעמים בדבר להגיש התנגדות. דחיית ההתנגדות לא תהא נושא לפניח לבית המשפט הגבוה לצדק אלא לערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים - דבר המאפשר בדיקה מקיפה יותר.

סעיף 1 סמלים של רשויות מקומיות מוגנים בפני שימוש בלתי רצוי בידי אחרים בחוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958. הגנה דומה ניתנת לדגל ולסמל של המדינה בחוק הדגל והסמל, תשי"ט-1949. אך יש עוד גופים ושירותים ממלכתיים שאימצו לעצמם סמלים בעלי מוניטין, כדוגמת המכון לפיריון עבודה, משטרת ישראל ורכבת ישראל, וראוי הוא ליתן גם להם הגנה זו.

לגבי סמלים של רשויות מקומיות, מקיים החוק המוצע את ההסדר שלפי חוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958.

1 ס"ח תשי"ח, עמ' 189.

<p>4. משניתן צו הגנה לסמל או לדגל, לא ייצר אדם דבר הכולל אותם או כל דבר הדומה להם עד כדי להטעות, לא יסחור בהם, ולא ישתמש בהם למטרות מסחר, פרסומת או הסברה, אלא בהיתר מטעם שר הפנים ולפי תנאי ההיתר וסייגיו, ובסמל של רשות מקומית - בהיתר מטעם הרשות ולפי תנאי ההיתר וסייגיו.</p>	<p>פעולת הצו</p>
<p>5. לא ישתמש אדם בכל שם, או בכל סמל או דגל אף אם אין עליהם צו הגנה, למטרות מסחר, פרסומת או הסברה, בדרך שיש בה להביא את הזולת לחשוב שאותו אדם פועל מטעם המדינה, רשות מרשויותיה או רשות מקומית, או שיש בה כדי לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו.</p>	<p>שימוש אסור בשמות ובסמלים בכלל</p>
<p>6. (א) מי ששר הפנים הסמיכו לכך רשאי לתת לאדם, על פי בקשתו, תעודה כי אין בשימוש פלוני של המבקש בשם, בסמל או בדגל כדי להביא את הזולת לחשוב שהמבקש פועל מטעם המדינה, רשות מרשויותיה או רשות מקומית או כדי לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו.</p>	<p>תעודת הכשר</p>
<p>(ב) תעודה לפי סעיף זה תהא הגנה באישום לפי סעיף 5 על השימוש שעליו ניתנה, אך לא יהא בה כדי לפטור מאחריות אורחית לפי כל דין.</p>	
<p>7. האיסורים שבחוק זה באים להוסיף על איסורים בדבר סמלים, דגלים ושמות לפי דינים אחרים ולא לגרוע מהם; מתן היתר, רשיון, פטור וכיוצא באלה על פי דינים אחרים לא יהא בו כדי לפטור מאיסורים שבחוק זה.</p>	<p>שמירת איסורים וסמכויות</p>
<p>8. העובר על הוראות סעיפים 4 או 5, דינו - קנס 5000 לירות.</p>	<p>עונשין</p>
<p>9. חוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958 - בטל.</p>	<p>ביטול</p>
<p>10. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה.</p>	<p>ביצוע</p>
<p>11. סמל שנקבע לרשות מקומית לפי חוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958, דינו כדין סמל שניתן עליו צו הגנה לפי חוק זה, שאין עליו ערעור עוד.</p>	<p>הוראת מעבר</p>

דברי הסבר

ברגשותיו הם ענין לפרשנות בבחי המשפט, והוא הדין לגבי הקשר בין השם, הסמל או הדגל לבין חסות מטעם המדינה או רשות מקומית. מי שעומד לאמץ שם, סמל או דגל לצרכי מסחר, פרסומת או הסברה, עלול להסתכן בהליכים פליליים בגלל פגיעות אפשריות במשורות הללו. כדי למנוע תקלה כזו, מוצע לאפשר לאדם העומד לאמץ לעצמו שם, דגל או סמל לקבל תעודת הכשר ממשרד הפנים, שתשמש לו הגנה בהליכים פליליים. אך אם היתה הפגיעה עולה אורחית, לא תשמש התעודה מחסום בפני תביעה עליה.

סעיף 7 יש דינים אחרים הדנים בשמות, בסמלים ובדגלים, כגון פקודת סימני מסחר, 1938, פקודת הנויקין, פקודת החברות, פקודת האגודות השיר תופיות וחוק הספנות (כלי שיט), תשי"ד-1960. דינים אלה מעניקים זכויות נוספות הבאות להגן על שמות, סמלים ודגלים, והחוק המוצע לא יגרע מזכויות אלה, וכן להיפוכו - מקום שדינים אלה מאפשרים לתת פטור, היתר או רשיון, אין בכך כדי לשחרר את בעל הרשיון, ההיתר או הפטור מההגבלות המוטלות עליו בחוק המוצע.

סעיף 4 מתן ההגנה אינו מוחלט. לשר הפנים או לרשויות המקומיות, לפי הענין, ניתנת סמכות להתיר את השימוש במקרים הראויים לכך ובתנאים סבירים במתכונת הקיימת לענין זה בחוק הדגל והסמל, תשי"ט-1949, ובחוק הרשויות המקומיות (סמלים), תשי"ח-1958.

סעיפים 5 ו-6 בסמלים ודגלים בכלל, בין מוגנים ובין שאינם מוגנים - והוא הדין בשמות, כגון סוחר משתמש במהלך עסקו בשמות או בסמלים שימוש שיש בו כדי לעורר את הרושם כאילו הסוחר נהנה מחסות מיוחדת מטעם הרשות. שימוש כזה לא זו בלבד שהוא מטעה את הקהל אלא הוא מסבך גם את הרשות ופוגע בה פגיעה שאין לה עד היום תרופה.

איסור שני שבסעיפים המוצעים נוגע לשימוש בשם, בסמל או בדגל כשיש בדרך השימוש משום פגיעה בתקנת הציבור או ברגשותיו, כגון שימוש בשמות של מייסדי המדינה לתיאור שימורים, או בשמה של דמות נערצת מתולדות העם כשם של מועדון לחשפנות. המושגים של "פגיעה בתקנת הציבור" או של "פגיעה

דף השלמה להצעות חוק 982

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 3), תשל"ב-1972

1. אחרי סעיף 6 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, יבוא:
- הוספת סעיף 6א
- 6א. על אף האמור בסעיפים 5 ו-6, פעולה משפטית של רכישת נכס באשראי או בדרך של מקח-אגב-שכירות, או של קבלת שירות באשראי, שעשה אותה קטין, לא יהיה לה תוקף כל עוד לא הרשה אותו נציגו לעשותה.

דבר' הסבר

מאז שנודע לו על חתימתו של הקטין, בדרך כלל עובר החודש לפני שמתבררים לנציג טיבו האמיתי של הענין ואופיו המשפטי. מצד שני, לא מן ההכרח שתנאיו של ההסכם הם כה בלתי סבירים עד שייפסלו על פי חוק החווים האחידים, תשכ"ד-1964, אם כי יש בהם הכבדה שאין להטילה על קטין, שבדרך כלל אינו ער להיקף ההתחייבויות שהוא נוטל על עצמו.

מוצע איפוא לקבוע שעסקאות מסוג זה, שעשה אותן קטין, לא יהיה להן תוקף כל עוד לא אישר אותן נציגו. להוראה זו תהיה גם השלכה לגבי סעיף 6 לחוק העיקרי, אשר זו לשונו:

"סעיף לביטול פעולות

6. פעולה משפטית של קטין שדרכם של קטינים בגילו לעשות כמוה, וכן פעולה משפטית בין קטין לבין אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהוא קטין, אינה ניתנת לביטול כאמור בסעיף 5, אף שנעשתה שלא בהסכמת נציגו, אלא אם היה בה משום נזק של ממש לקטין או לרכושו."

החתמה של קטינים על רבות מהפעולות האמורות בסעיף 6 המוצע (כגון רכישת ספרים, אלבומים או סדרות של תמונות או בולים) הפכה כבר לתופעה נפוצה כל כך, שיש מקום לחשש כי תישמע גם הטענה כי הן שייכות לסוג הפעולות שדרכם של קטינים לעשות כמוהן. מוצע על כן לחסום את הדרך גם בפני טענה כזאת.

סעיף 1 סעיף 5 לחוק העיקרי קובע:

ביטול פעולות של קטין

5. פעולה משפטית של קטין שנעשתה שלא בהסכמת נציגו ניתנת לביטול -

(1) על ידי נציגו, ואם אין לקטין נציג - על ידי היועץ המשפטי לממשלה, תוך חודש ימים לאחר שנודע להם על הפעולה;

(2) אם לא נודע לנציג או ליועץ המשפטי לממשלה על הפעולה - על ידי הקטין, תוך חודש ימים לאחר שהיה לבגור."

משמעותה של הוראה זו היא כי הפעולה המשפטית של קטין אינה בטלה מעצמה אם לא אישר אותה נציגו - הוא הורה או אפוטרופסו - והיא תקפה כל עוד לא בוטלה באחת משתי הדרכים הקבועות לעיל.

הנסיין הוכיח שאמצעי הגנה זה על הקטין לפעמים אינו מספיק. בעיקר אמורים הדברים בקניות, או בקבלת שירותים, בתשלומים, או בעסקאות של מקח-אגב-שכירות (hire purchase בלעז) שהתפשטו לאחרונה בחיי המסחר שלנו. במקרים רבים אף מנצלים סוכנים וריונים את תמימותם של קטינים ומחתימים אותם על חוזה לרכי"ת שם מצרכים או שירותים, תמורת התחייבות לשלם את המחיר במשך תקופה ארוכה, לעתים בריבית גבוהה ותוך נטילת אחריות להוצאות בשיעור לא קטן. כאמור, תחוזה תקף אם נציגו של הקטין לא ביטל אותו תוך חודש ימים

